

V zgodovini so skrite zgodbe – v zgodbah je skrita zgodovina

Razširjena strokovna sreda, 16. april 2014

Mestna knjižnica Ljubljana,
Pionirska – center za mladinsko književnost in
knjižničarstvo

Soorganizatorji:
Slovenska sekcija IBBY
Mariborska knjižnica, revija Otrok in knjiga
Strokovne srede sofinancira Javna agencija za knjigo Republike
Slovenije

Gradivo uredila: Ida Mlakar in Vojko Zadavec
Strokovni pregled: dr. Darja Mihelič

Ljubljana, april 2014

Program

- 09.30 – 10.00 Registracija
- 10.00 – 10.20 **mag. Jelka Gazvoda**, direktorica MKL: Pozdravni nagovor
mag. Tilka Jamnik, predsednica Slovenske sekcije IBBY: Poslanica ob mednarodnem dnevu knjig za otroke
- 10.20 – 10.40 **mag. Darja Lavrenčič Vrabec**, vodja Pionirske: Uvodne besede
dr. Darja Mihelič: Vzgibi in izkušnje pri pisanju strokovnih knjig za mladino
mag. Pavla Karba: Zgodovinske zgodbe – izzivalni interaktivni viri učenja in poučevanja v 21. stoletju
- 11.00 – 11.20 Odmor
- 11.20 – 11.40 **Eva Kocuvan**: Zgodovina za mlade, zgodovina za vsakogar – predstavitev lastnih izkušenj
- 11.40 – 12.00 **dr. Andrej Vovko**: V iskanju N(n)asmejane zgodovine
 Razprava
- 12.10 – 13.00 Odmor
- 13.00 – 13.20 **dr. Petra Svoljšak**: O otrocih in ženskah v času velike vojne
Damijan Stepančič: Med zgodovinskimi dejstvi in pravljичnostjo
dr. Dragica Haramija: Zgodovina v zgodbah
Bernarda Gaber: Tekmovanje učencev iz znanja zgodovine
 Razprava
- 14.30 – 14.40 **Vojko Zadavec**: O razstavi "Stoji učilna tiskana"
- Vodstvo po razstavi.

Program povezuje dr. Darja Mihelič.
 Izbrani referati bodo objavljeni v reviji *Otrok in knjiga*.

Ida Mlakar in mag. Darja Lavrenčič Vrabec

»**Historia magistra vitae**«

V letu 2014 poteka v Mestni knjižnici Ljubljana že 42. sezona Strokovnih sred, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo. To so redna mesečna srečanja, ki so poleg mladinskih knjižničarjev v zadnjih letih privabila najširšo javnost - različne poklicne in izobrazbene profile, ki jih zanima področje mladinske književnosti in knjižničarstva. V tem letu odpiramo v stroki in javnosti dokaj prezrto in skorajda odrinjeno temo o poučnih knjigah za otroke in mladino, pa tudi temo o poučnih vsebinah nasploh, ne glede na to na kakšnem nosilcu so shranjene. Ob tej priložnosti javno opozarjamo na kritično pomanjkanje izvorno slovenskih poučnih knjig. Čeprav premoremo odlične slovenske strokovnjake z različnih strokovnih področij, ki znajo pisati tudi za otroke in mladino, svoje kreativnosti in znanja ne morejo realizirati v obliki knjige, DVD, CD roma ..., ker ne najdejo primerne partnerja, založbe in urednika, ki bi jim takšne vsebine predstavljale delovni izziv in priložnost. Kakšna je situacija na tem področju, kaže tudi pomanjkanje knjižnih nagrad na Slovenskem prav za poučne vsebine.

Priznanje zlata hruška v kategoriji (izpeljano iz znaka zlata hruška) najboljša slovenska mladinska izvorna poučna knjiga je edino nacionalno priznanje, ki nagrajuje in hkrati tudi spodbuja in opogumlja avtorje in založnike za tovrstne založniške podvige. Podeljuje ga prav MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo.

V praksi že več let spremljamo zadrego mladinskih knjižničarjev ob »usihanju« dobrih poučnih vsebin za mlade – teh ne pogrešamo samo takrat, ko se za naše mlade bralce trudimo organizirati kakovostno zbirko poučnega gradiva na oddelkih splošnih in šolskih knjižnic, manjkajo nam tudi pri vsakdanjem delu, kot je svetovanje in podajanje ustreznih informacij uporabnikom knjižnice – in še zlasti takrat, ko bi želeli mladim ponuditi kakovostne slovenske poučne vsebine, ki bi jim lahko razložile svet s pomočjo našega védenja in znanja. Šolski učbeniki, delovni zvezki in svetovni splet ne morejo nadomestiti vrzeli na tem področju. Potrebujemo kakovostne poučne vsebine, ki bi podpirale tako pouk kot tudi branje v prostem času. Tudi bralni interesi mladih bralcev so zelo različni, mnoge na pot branja težje povabimo samo in zgolj z leposlovjem (sploh populacijo fantov). Prav gotovo je lahko uspešno povabilo v svet branja tudi s poučnimi vsebinami, ki ga občutimo kot »pozabljeno polovico«. K tej akutni problematiki bi morali pristopiti kot družba sistemsko in čim prej, usklajeno, na različnih nivojih, sodelovalno in povezovalno, tudi z ambicijo izboljšati bralno pismenost naših otrok in mladih, katerih rezultati so po izsledkih zadnje raziskave PISA zaskrbljujoči. Morda so tudi poučne vsebine ena od poti (njihova vključenost v pouk, tudi v domače branje idr...) za izboljšanje trenutne situacije.

Med različnimi vejami znanosti smo se za letošnjo razširjeno Strokovno sredo ogreli za predstavitev zgodovinopisja za mlade, ki je samo po sebi presek med poučnim in leposlovnim – ni namreč brez utemeljitve trditev, da so v » zgodovini skrite zgodbe in da je v zgodbah skrita zgodovina«. Prav tako ni brez razloga spregovoriti o zgodovinopisju za otroke in mlade prav zdaj, v letu 2014, ko smo sredi bolj ali manj okroglih obletnic, ki so vse povezane z našo, evropsko in svetovno preteklostjo: 2000 let od omembe rimske Emone (8. cikel Slovenskega knjižnično-muzejskega MEGA kviza 2013/2014, ki ga pripravlja MKL, Pionirska ima naslov Rimljani na naših tleh), 100 let od začetka prve svetovne vojne in 75 let od začetka druge svetovne vojne.

Tudi letošnja plakat in poslanica Irske sekcije IBBY ob 2. aprilu - mednarodnem prazniku knjig za otroke, sta bila navdihujoča in sta nas usmerila v bralnospodbujevalno akcijo, ki nosi naslov V zgodovini so skrite zgodbe – v zgodbah je skrita zgodovina. Akcija je povabila Slovenske sekcije IBBY in MKL, Pionirske k prostočasnemu branju poučnih knjig s področja zgodovine in leposlovnih besedil, v katerih se skrivajo zgodbe iz preteklosti. Spodbujanje prostočasnega branja z zgodovinsko tematiko je podprla tudi 2.-aprilska razstava z naslovom »Stoji učilna tiskana«, ki je sledila istemu nagibu - v preglednem in priporočilnem seznamu je na časovni trak nanizala zgodovinske teme za otroke in mlade v leposlovnih knjigah ter mu dodala še seznam poučnih zbirk za mladino iz zadnjih desetih let.

In ker izbrana tema zagotovo ni samo naša, knjižničarska, ampak si jo delimo s strokovnjaki - zgodovinarji, arheologi, didaktiki pouka zgodovine, pedagogi prav tako pa tudi z ustvarjalci kakovostne knjige s področja zgodovinopisja, smo jih na razširjeno Strokovno sredo z veseljem in velikimi pričakovanju povabili medse. Zanima nas, kakšna je njihova zgodbo o zgodovini. Skoraj vsi so odlični strokovnjaki in znanstveniki, imajo pa tudi sami izkušnje kot avtorji kakovostnih poučnih knjig s tega področja, tudi kot uredniki. So kreativni in zanimajo jih različni, mladim bralcem privlačni pristopi do pripovedovanja zgodb.

Spregovorili nam bodo o pomenu tako dobrih učbenikov kot dobrih poučnih knjig s področja zgodovine za šolsko rabo in za prostočasno branje, o poučnih knjigah, ki so se rodile znotraj zgodovinskih in arheoloških didaktičnih delavnic ob podpori šolskega programa, o zabavni zgodovini znotraj periodičnega tiska za mlade, z namenom, da bi šolska zgodovina postala manj faktografska, bolj nasmejana in prijaznejša . Približali nam bodo za naš prostor še posebej občutljivo zgodbo o položaju žensk in otrok v veliki vojni, katere čas bomo podoživljali tudi skozi oči umetnika, ob njegovi novi slikanici, ki odstira resnično zgodbo vojaka iz prve svetovne vojne. Seveda smo se ob zastavljeni temi zavedali nujnosti, da v našo pripoved o zgodovini vključimo tudi vso pisanost leposlovja, ki zmore z raznolikimi oblikami in načini ubesediti sam čas - oziroma vso zgodovino.

Za konec pa smo prihranili še eno povabilo: tokrat k »branju zgodovine«, ki se odvija znotraj šolskih okvirov – za tekmovanje učencev iz znanja zgodovine.

Organizatorji tega srečanja si želimo, da bi mladi povsem doumeli misel: **»Rasti, kot posameznik in kot član skupine oziroma skupnosti, z raziskovanjem preteklosti«**, kot jo je zapisala mag. Pavla Karba, zato da se kot družba in posamezniki lahko zdaj in tudi vnaprej postavimo na stran **»človečnosti, spomina in odgovornosti do neimenovanih, ki so trpeli,«** kot je v sklepnih besedah uvodnika poudaril ilustrator Damijan Stepančič. Ali kot razmišlja referentka Eva Kocuvan: **»Ker je zgodovina učiteljica življenja (lat. historia magistra vitae), nas skozi življenje tudi vodi.«**

Tudi zato knjižničarji razmišljamo o zgodovini, v kateri so skrite zgodbe in o zgodbah, v katerih je skrita zgodovina.

Zaradi mladih, ki jim poznavanje in razumevanje preteklosti umerja pot v prihodnost.

Povzetki referatov s kratkimi predstavitvami referentov

Dr. DARJA MIHELIC

Dr. Darja Mihelič (r. Grafenauer), redna profesorica za zgodovino Univerze v Ljubljani in Univerze na Primorskem v. p., znanstvena svetnica SAZU v. p., je 1983 doktorirala iz zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (Neagrarno gospodarstvo Pirana od 1280 do 1340). Od 1974 do 2012 je bila zaposlena na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, od 2000 do 2010 kot njegova predstojnica. Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je od 1984 do 2011 predavala izbrana poglavja iz srednjeveške zgodovine, od 2001 pa predava na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem (Vzpon in propad kulturnih in gospodarskih središč Sredozemlja, (Obča) zgodovina srednjega veka). Njene raziskave zajemajo objave in analize latinskih in latinsko-italijanskih izvirnikov severnoistrskih mest srednjega in prvih stoletij novega veka in historiografijo 15. do 18. stoletja o slovenskem prostoru v srednjem veku. Preučuje vprašanja gospodarske in družbene zgodovine ter zgodovine vsakdanjega življenja.

Vzgibi in izkušnje pri pisanju strokovnih knjig za mladino

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je v Zvezi zgodovinskih društev za Slovenijo porodila zamisel, da bi pouk zgodovine v osnovni šoli »osvežili« s temami iz zgodovine vsakdanjega življenja in da bi otrokom ponudili privlačnejše in prijaznejše učbenike. Zamisel je obrodila sadove. Sama sem s kolegico Olgo Janša-Zorn pripravila učbenik za 6. razred osem- in kasneje za 7. razred devetletke. Mimo učbenikov sem nato objavila še brošuro Meščan sem. Ko je Janez Mušič, urednik založbe Mladika, prišel na zamisel o zbirki »Ilustrirana zgodovina Slovencev za otroke«, sva s kolegom Petrom Vodopivcem sestavila nabor 50 naslovov, a je projekt po osmih objavljenih knjižicah zastal.

Predvideni naslovi in avtorji za Mladikino zbirko (objavljene knjižice so v krepkem tisku)

Ilustrirana zgodovina Slovencev za otroke

- 1 – **Tu bo naš dom** (vzhodne Alpe pred in ob naselitvi »Alpskih Slovanov«), **Timotej Knific / Rudi Skočir, 1998**
- 2 – Pod lastnimi knezi (Karantanija, ustoličevanje, izguba samostojnosti), namesto tega: **Srednjeveške plemiške zgodbe, Peter Štih / Andreja Peklar, 2001**
- 3 – Stoletja nadvlade tujih oblastnikov (Habsburžani in Benečani, habsburška monarhija)
- 4 – Misijon v Vzhodnih Alpah (pokristjanjevanje irskih misionarjev, nato Salzburga in Ogleja, upori proti krščanstvu, legenda o Ingu, dejavnost Konstantina in Metoda, Brižinski spomeniki), France M. Dolinar
- 5 – Lastništvo nad zemljo oblikuje dežele (fevdalni družbeni red, oblikovanje zaokroženih dinastičnih zemljiških gospodstev, nastajanje dežel)
- 6 – Pod zvezdami dinastije celjskih grofov (oblikovanje dinastičnega ozemlja, družinske povezave in intrige, Veronikina zgodba, smrt zadnjega Celjana)
- 7 – **Polje, kdo bo tebe ljubil** (zgodovina poljedelstva in kmečkega stanu v Vzhodnih Alpah), **Darja Mihelič / Maja Šubic, 1997**
- 8 – Za grajskimi zidovi (pojav in vloga, tipi gradov na Slovenskem, življenje v njih): **Stoji, stoji beli grad, Maja Žvanut / Andreja Peklar, 2002**
- 9 – Mesta na Slovenskem (antična dediščina, različnost usod notranjosti in primorja, način nastajanja in mestno pravo, mesta – obrambne postojanke pred Turki: srednji in prva stoletja novega veka), Darja Mihelič

- 10 – Nadel si bom meniško kuto (redovi in samostani na Slovenskem), Ana Lavrič
- 11 – Žarišča in razvoj kulture (gradovi, mesta, samostani, šole, univerze)
- 12 – Obrt in trgovina (prvi pojavi, vpletenost mest in podeželja, rast kapitala, založništvo in manufaktura)
- 13 – Vozarji (kmečko tovorništvo skozi čas)
- 14 – Novi rudniki in fužine (železarstvo, obrati, Idrija, vpliv na okolje)
- 15 – Cerkev in vera v primežu sprememb (reformacija, protireformacija, sekte)
- 16 – Na grmadi je toplo (pojavi vraževerja, čarovniški procesi na Slovenskem), Vincenc Rajšp / Eka Vogelnik
- 17 – Prva slovenska knjiga (prvi zapisi slovenskih besed, molitev, urokov, imen mesecev, prva in sledeče knjige; uporaba slovenskega jezika za vsakdanjo rabo – za dopisovanje plemstva in za tisk)
- 18 – **S kočijo od Alp do morja** (potovanja – težave in možnosti cestnega prometa pred pojavom železnice), **Eva Holz / Andreja Peklar, 1997**
- 19 – Tržaško pristanišče – okno v svet (omemba naših primorskih mest, tekmeča Trst in Koper, Trst postane svobodno pristanišče)
- 20 – Čez dolgih sedem let se bova vid'la spet (način vojskovanja – fevdalne, ljudske vojske, organiziran nabor, vojaško življenje skozi čas, Domen)
- 21 – Od nedeljske šole do gimnazije (terezijansko šolstvo), Andrej Vovko
- 22 – Cesar in njegov vsakdan (življenje na habsburškem dvoru skozi podobe vidnejših vladarjev do Franca Jožefa)
- 23 – Slovenci v Linhartovem času
- 24 – Francozi na Slovenskem, Janez Šumrada
- 25 – Meščani na Slovenskem v Prešernovi dobi, Peter Vodopivec
- 26 – **Hočemo Slovenijo** (leto 1948), **Stane Granda / Rudi Skočir, 1999**
- 27 – Bliža se železna cesta, Janko Prunk
- 28 – Študent naj bo
- 29 – S palico do znanja (vesele in žalostne iz dijaškega življenja)
- 30 – Čitalnice in tabori, društva
- 31 – Kmetija gre na boben (slovenski kmet v 2. polovici 19. stoletja)
- 32 – **V Ameriko, Marjan Drnovšek / Matjaž Schmidt, 1997**
- 33 – V tovarni (iz življenja delavstva pred prvo svetovno vojno)
- 34 – Od romanja do turizma, Olga Janša-Zorn
- 35 – Biti ženska okoli leta 1900, Peter Vodopivec
- 36 – Moda v začetku 20. stoletja
- 37 – Začetki avtomobilizma na Slovenskem
- 38 – Prva svetovna vojna
- 39 – **Prvi med junaki je naš kranjski Janez** (Slovenci v prvi svetovni vojni, soška fronta), **Petra Svolfšak / Rudi Skočir, 1997**
- 40 – Namesto na Dunaj – v Beograd (Jugoslavija 1918–1920)
- 41 – Slovenci dobijo Univerzo in Akademijo (v predzgodovino vključiti čas od akademije operozov, filharmonikov, Slovensko matico)
- 42 – Slovenci v prvi Jugoslaviji
- 43 – Velika gospodarska kriza leta 1929
- 44 – V kino, gledališče ali na ples (kulturno in zabavno življenje med obema vojnama), Dragan Matič
- 45 – Življenje ljubljanske pokrajine v drugi vojni
- 46 – Pod Nemci v letih 1941–1945
- 47 – Mi gradimo ceste, proge, Božo Repe
- 48 – Od bratstva do sovraštva
- 49 – Slovenci in Tito
- 50 – Danes je nov dan

Mag. PAVLA KARBA

Mag. zgodovinskih znanosti Pavla Karba je ob poučevanju zgodovine in geografije na osnovni in srednji šoli 15 let opravljala delo pomočnice ravnatelja na osnovni šoli.

Z Zavodom RS za šolstvo je kot zunanja sodelavka sodelovala že pri kurikularni prenovi učnega načrta za zgodovino, potrjenega leta 1998. Zadnjih osem let opravlja delo pedagoške svetovalke na Zavodu RS za šolstvo za predmetno področje domovinska in državljanska kultura in etika. V času posodabljanja učnih načrtov, v letih 2006 do 2008, je na Zavodu RS za šolstvo predsedovala komisiji za posodobitev učnega načrta Državljske vzgoje in etike. Učni načrt je bil potrjen na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje leta 2011. Predmet se je v času posodabljanja preimenoval v Državljsko in domovinsko vzgojo ter etiko (tako se imenuje tudi učni načrt), od leta 2013 se predmet imenuje Domovinska in državljanska kultura in etika (izvaja se po učnem načrtu iz leta 2011). V letih 2010 do 2013 je bila urednica priročnika za učitelje z naslovom »Domovinska in državljanska kultura in etika«, ki je nastal za potrebe uvajanja posodobljenega učnega načrta v pedagoško prakso. Priročnik je leta 2013 izdala založba na Zavodu RS za šolstvo. Mag. Pavka Karba je svetovalka za domovinsko in državljansko kulturo in etiko na zavodu RS za šolstvo.

Zgodovinske zgodbe - izzivalni interaktivni viri učenja in poučevanja v 21. stoletju

Rasti, kot posameznik in kot član skupine oz. skupnosti, z **raziskovanjem preteklosti**, je bilo in je moje etično-strokovno vodilo. Uresničevala sem ga v vlogi vzgojiteljice v vrtcu, učiteljice-profesorice v osnovni, srednji šoli, sedaj mu sledim kot svetovalka na Zavodu RS za šolstvo. Podkrepila pa z ustvarjanjem – **didaktiziranjem** nekaj znanstvene in strokovne literature za **potrebe vzgojno-izobraževalnega procesa** otrok v vrtcu, učencev in učiteljev v osnovni šoli. Pri didaktizaciji sem **sledila ciljem** kurikulumu za vrtce in učnim načrtom za zgodovino in domovinsko in državljansko kulturo in etiko v osnovni šoli. Med knjižno dediščino, nastalo s soavtoricami, izpostavljam:

Zbirka didaktičnega gradiva za osnovnošolce – »**Raziskujemo skupaj**« (pet zvezkov in priročnik za učitelje), ki jo je idala DZS leta 1999. Prvi zvezek je naslovljen Zgodovina zgodba o preteklosti, peti pa Raziskujemo in primerjamo **Emono in Pompeje**.

Zbirka želi navdušiti učence za učenje zgodovine z neposrednim odkrivanjem in analizo virov (ohranjene kulturne dediščine) v naravnem okolju, v muzejih, arhivih, knjižnicah... Ozavešča jih, da **živi zgodovina med nami, okrog nas in tudi v nas** (osebna zgodba). Učence spodbuja s predstavitvijo raznovrstnih virov in raznolikih izraznih sredstev na primer: neumetnostna pa tudi umetnostna besedila - povedna, vprašalna, velelna in želelna; ilustracije; slikovno gradivo materialnih in pisnih virov (kopije). Izkazuje se, da so **pogovori učencev z viri** – ostanki preteklosti, vznemirljivi, saj iskani odgovori niso vedno enoznačni in preprosti, kar motivira **mlade aktivne državljane**, za nadaljnje raziskovalne izzive.

Slikanica za najmlajše »**Skupaj rastemo**«, ki jo je izdala MK leta 2010. Bogate ilustracije predšolskega otroka soočajo s sabo, z drugimi, z bivanjsko ter prostorsko raznolikostjo ožjega in širšega okolja (**razvijanje strpnosti**).

Učbenika za učence 7. in 8. razreda OŠ za predmet domovinska in državljska kultura in etika, ki ju je izdala MK v letih od 2009 do 2013. V didaktični strukturi učbenikov nam literatura domačih in tujih avtorjev služi kot dragocen učni vir za: motivacijo in preverjanje predznanja, za problematiziranje in medpredmetno povezovanje v izgrajevanju znanja in kot namig za utrjevanje in poglobljanje znanja.

V razmislek: Je predstavljena didaktizirana knjižna dediščina, ki v mladih ozavešča razumevanje preteklosti, jih usposablja za kritično interpretiranje bivanja v sedanjosti in za odgovorno ustvarjanje prihodnosti, aktualna za posodobitev v e-knjigo?

Knjiga na papirju, kot učni vir, ima specifični vonj, tip, šelest, energijo, komunikacijo, ki navdihuje s spoštovanjem do biti, sobivati, znati in imeti od... do danes in do...?

EVA KOCUVAN

Knjigoveška delavnica, didaktični program.
Narodni muzej Slovenije, 2008, razstava Primož
Trubar 1508–1586. Ob petstoti obletnici rojstva.

Eva Kocuvan je arheologinja, rada ima zgodovino in vse, kar je delo narave in človeških rok. Rada ima muzeje in njihove predmete. Zaposlena je v Narodnem muzeju Slovenije. Za mladino je napisala dve knjigi: *Rimljan sem = Romanus sum*, 1994 in *Egipčanska knjiga živih*, 1997, delovne zvezke, delovne liste, zloženke, zgibanke, članke, zasnovala križanke, nagradne natečaje, makete, manjše razstave in didaktične programe ter vodila in organizirala vsakršna vodstva za obiskovalce muzeja.

Zgodovina za mlade, zgodovina za vsakogar - predstavitev lastnih izkušenj

Zgodovina, vsa, ne le zgodovina človeštva, je pomembna. Brez nje ni prihodnosti. Zato jo gre (s)poznati in razumeti. In zato je pomembno, kako zgodovino prikazovati: njene kontekste, dogodke, pojave, pojme, osebnosti in podobno. Prav tako gre upoštevati strokovne izsledke, poznati velja neštete nianse in zanimivosti. »Zgodovinska pripoved« bo živa in zanimiva, če bo razumljiva, če bo dobro zasnovana, če bo njena vsebina razčlenjena, če bodo formulacije jasne in kratke. Ker je zgodovina učiteljica življenja (lat. *historia magistra vitae*), nas skozi življenje tudi vodi. Vsak, ki pozna in ljubi svojo domovino, je svoboden in suveren človek.

Dr. ANDREJ VOVKO

Dr. Andrej Vovko se je rodil 22.3. 1947 v Seebodnu na avstrijskem Koroškem. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, leta 1972 diplomiral iz zgodovine in zgodovine umetnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Od leta 1972–1976 je bil asistent na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani, nato od 1976–1985 kustos ter od 1985–1987 višji kustos v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani. Leta 1978 je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani zagovarjal magisterij na temo slovenskih beguncev iz Italije v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno. Leta 1987 je postal višji raziskovalni sodelavec na Inštitutu za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU in v letih 1987–1992 njegov predstojnik. Oktobra 1992 je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani doktoriral z disertacijo o Družbi sv. Cirila in Metoda v letih 1885–1918. V letih 1993–1997 je bil ravnatelj Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani. Decembra 1996 je pridobil naziv muzejski svetnik. Bil je član slovenskega dela slovensko-italijanske zgodovinske komisije in glavnega uredništva Enciklopedije Slovenije. Od leta 1998 je bil zaposlen na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede, Sekcija za biografiko, bibliografijo in dokumentacijo ZRC SAZU. Po preoblikovanju Sekcije v Inštitut za biografiko in bibliografijo ZRC SAZU je bil od leta 2000 dalje predstojnik omenjenega inštituta, ki se je leta 2005 preimenoval v Inštitut za kulturno zgodovino ZRC SAZU. Od leta 2010 je upokojen. Marca 1999 je bil na mariborski univerzi habilitiran za docenta za novejšo in sodobno zgodovino, od leta 1999/2000 do leta 2010/2011 je predaval novejšo kulturno zgodovino na oddelku za sociologijo mariborske Pedagoške oz. Filozofske fakultete. Od leta 2011/2012 predava novejšo kulturno zgodovino na Oddelku za zgodovino mariborske Filozofske fakultete. V letu 2003/2004 je začel predavati muzeologijo izrednim študentom enopredmetnega študija zgodovine na Pedagoški fakulteti Maribor. Oktobra 2004 je bil na mariborski univerzi izvoljen v naziv izrednega profesorja za novejšo in sodobno zgodovino. Od leta 2005/2006 do leta 2008/2009 je predaval muzeologijo rednim in izrednim študentom enopredmetnega programa zgodovine. Oktobra 2009 je bil ponovno izvoljen v naziv izrednega profesorja.

V iskanju N(n)asmejane zgodovine

Že od zgodnje mladosti me je privlačila zgodovina. Ne takrat, še zlasti pa ne kasneje, nisem mogel razumeti, kako se lahko nekateri ob njej dolgočasijo. Veliko zaslug za ta zgodnji pristrčni odnos z zgodovino ima moj mnogo prezgodaj pokojni dedek, klasični filolog, slavist, pesnik pisatelj, profesor, gimnazijski ravnatelj in predvsem veliki Slovenec dr. Joža Lovrenčič. Med njegovim bogatim literarnim in znanstvenim opusom so tudi zgodovinske povesti in romani. Že od mladega zgodovina zame ni bila duhamorno prisilno »piflanje« letnic, ki je eden temeljnih razlogov, da se je toliko ljudem, ne samo šolarjem, zgodovina dobesedno zagabila. Ne, zgodovina je bila in je zame še vedno predvsem odkrivanje preteklosti skozi zgodbe, ki nam kot prave mitične zakladnice odstirajo davno ugasla življenja nešteti generacij, izginulih v neusmiljenem oceanu časa. Kot življenje sámo tudi zgodovinska zakladnica hrani tako svetle kot tudi mračne podobe. Ob vsem krutem in tragičnem pa se da iz nje izbrskati tudi kar nekaj nasmehov, iz kakšne dobe več, iz druge pač manj.

Kako sem torej od iskanja nasmehov prišel do knjige »Nasmejana zgodovina«, ki je s podnaslovom Popotovanje skozi čas v 189 nasmehih leta 1996 izšla pri Mladinski knjigi? Kot sem pojasnil v njenem uvodu, mi je v letu 1980 zgodovinarski kolega, ki je sicer slovel in še vedno slovi kot povsem »normalen« zgodovinar, predlagal, naj ga nasledim kot pisca zgodovinskih besedil za »Veselo šolo«. Ta je bila ena od najbolj prepoznavnih in priljubljenih rubrik šolarske mladinske revije, ki se je takrat imenovala Pionirski list. Danes jo poznamo kot PIL ali Pisani list. Tedanja

neumorna urednica Vesele šole Suzana Šoster me je lepo sprejela in mi zelo pomagala pri moji preobrazbi iz »resnega« zgodovinarja v veselošolskega učitelja. Sad najinega sodelovanja je bila vrsta krajših zgodovinskih sestavkov, ki so jim veliko dodano vrednost vdahnile imenitne, izredno duhovite ilustracije žal že pokojnega Boža Kosa. To zahtevno nalogo veselošolskega pisanja sem opravljal tudi potem, ko je dirigentsko palico nad Veselo šolo prevzela Darja Butina. Na pobudo Suzane Šoster sem kakih 230 in še nekaj veselošolskih učnih lekcij preoblikoval v knjigo. Skoraj vse zgodbe, ki jih imenujem kar »nasmeh«, so bile objavljene v Veseli šoli, nekaj pa je tudi takih, ki so nastale posebej za knjigo. Preoblikovanje zgodb iz Vesele šole v Nasmejano zgodovino se je izkazalo za nekoliko težjo nalogo, kot je mogoče videti na prvi pogled. Do leta 1989 je bila Vesela šola zasnovana tako, da so veselošolski pisci vsak s svojim predmetom sledili skozi šolsko leto učnim načrtom za posamezne osnovnošolske razrede. Tako sem s svojimi prispevki devetkrat prehodil zgodovino od njenih začetkov do naših dni. Pri tem sem se vsako leto moral ustavljati pri nekaterih ključnih točkah zgodovine in nekateri prispevki so se potem do določene mere ponavljali. Ko sem prispevke iz Vesele šole preoblikoval v Nasmejano zgodovino, sem jih moral nujno nekoliko obtesati in preoblikovati, tako da je zgodovinska veriga potekala skozi čas brez nepotrebnega ponavljanja dogodkov. Ko sem leto za letom pisal zgodovinske prispevke v Veselo šolo, sem imel predvsem to željo, da bi uspel zlasti svojim mladim bralcem približati zgodovino nekoliko drugače: v isti sapi strokovno neoporečno in nekoliko bolj sproščeno in vedro, kot je sicer splošno v navadi. Tak pristop sem skušal ohraniti tudi v Nasmejani zgodovini. Nikakor nisem pričakoval, da se bo ob prebiranju mojih zgodb iz preteklosti kdo valjal po tleh od krohota, močno pa sem upal, da bom bralcem kdaj pa kdaj izvabil kak nasmeh. Upam, da je kateremu od njih tudi zaradi te knjige zgodovina postala manj stroga in sitna in bolj ljubezniva in prijetna dama.

Kot mi je znano, je bila Nasmejana zgodovina ugodno sprejeta, tako v šolah kot pomožni učbenik za zgodovino, kot zunaj njih. Bralci po njej še vedno (žal zaman) povprašujejo. Nekje na prelomu tisočletja so po tedanjih »modrih« knjigovodskih predpisih neprodani izvodi kot bilančna pasiva romali v papirniške mline. Knjiga je tako postala prava redkost, težko dostopna tudi v antikvarnih izvodih. Ta nezasluženi in nezaželeni »kompliment« avtorju izvablja zadnji 190. nasmeh, vendar pa je ta, kot poje znana popevka, »bolj grenak«.

Dr. PETRA SVOLJŠAK

Izredna profesorica. dr. Petra Svolfšak, predstojnica Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, znanstvena svetnica, izredna profesorica in direktorica študijskega programa Kulturna zgodovina, Fakulteta za humanistiko, Univerza v Novi Gorici. Rojena 8. julija 1965 na Jesenicah, osnovno in srednjo šolo obiskovala v Šempetru pri Novi Gorici in Novi Gorici. 1991 (dodiplomska izobrazba) Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, prof. zgodovine in angleškega jezika s književnostjo 1998 (podiplomska izobrazba) Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, doktorica zgodovinskih znanosti

Zaposlitve: od 1991 (polna zaposlitev) Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU, od 2006 (petinska zaposlitev) Fakulteta za humanistiko Univerze v Novi Gorici.

Njeno področje delovanja je usmerjeno v raziskovanje obdobja svetovne vojne 1914–1918 ter spominske kulturne pokrajine, ki je nastala kot posledica vojne. Njene študije so primerjalne z evropsko vojno in spominsko izkušnjo. Posebno dejavna je na področju problematike žrtev prve svetovne vojne, izkušenj civilnega prebivalstva, predvsem žensk in otrok, posveča se fenomenom begunstva in okupacij ter nasilja na civilnem prebivalstvu v vojni. Obenem svoje znanje prenaša tudi na področje izobraževanja dodiplomskih in podiplomskih študentov. Je avtorica publikacije, namenjene šolski mladini »Prvi med junaki je naš kranjski Janez«, večjezičnega vodnika po soški fronti, monografije »Soča, sveta reka: Italijanska zasedba slovenskih ozemelj (1915–1917)« in številnih člankov v znanstvenih in strokovnih revijah ter poglavij v različnih slovenskih in tujih znanstvenih publikacijah.

O otrocih in ženskah v času velike vojne

Predavanje bo osredotočeno na problematiko dveh skupin prebivalstva, ki vsako vojno, ne zgolj prvo svetovno, občutijo in živijo na svojstven, svojevrsten način. Po drugi strani pa v zgodovinskih obravnavah prve svetovne vojne zgolj redko zasledimo zapise, posvečene ženskam in otrokom ter njihovem doživljanju vojne, zato bo predavanje poskušalo osvetliti vlogo in položaj slovenskih žensk v viharnem času velike vojne. Slovenske ženske so zelo dejavno stopile v javno življenje predvsem na dveh poljih, v dobrotinosti in na t. i. narodnem polju ob zbiranju podpisov v podporo majniški deklaraciji. Ob tem pa bo razprava poskušala odpreti tudi spremembe v vsakdanjem, osebnem ali celo intimnem življenju ženske na Slovenskem v času vojne. Slovenske ženske so morale namreč sprejeti raznovrstne vloge, ki jih jim je vsiljevalo življenje v vojni (begunke, vdove, skrbnice duhovnega in gmotnega položaja družine in družbe). Zato je mnogim ženskam vojna prinesla globoke premene, kajti novo delo, okolje in življenje so pomenili večjo samostojnost, spoznale so nove probleme in odnose, izpostavljene so bile sindikalizaciji, politizaciji in modernizaciji.

Druga tematika, ki je od prve ne nazadnje neločljiva, pa je problematika otroštva, ki ga je slovensko zgodovinopisje skoraj prezrlo, saj ga je zgolj omenjalo v sklopu obravnavanja vsakdanjega življenja civilnega prebivalstva. Otroštvo je bilo v svetovni vojni 1914–1918 zaznamovano z izkušnjo ločitve, ki je ena od temeljnih in najbolj množičnih izkušenj (prve) svetovne vojne. Ločitev ni pomenila zgolj odhoda očetov, bratov, stricov na fronto in morebitne njihove nevrnitve, temveč v slovenskem primeru tudi ločitve od doma, saj je begunstvo zaznamovalo mnoga otroška življenja. Tako bo v prispevku pozornost posvečena nekaj sklopom otroške vojne izkušnje v slovenskih deželah: ločitev od vpoklicanega moškega dela družine, begunstvo, življenje pod okupacijo in življenje v zaledju. Otroci so bili v begunstvu in v (slovenskem) zaledju (soškega) bojišča največje (najbolj številčne) žrtve pomanjkanja in izjemno težkih vojnih razmer.

DAMIJAN STEPANČIČ

Damijan Stepančič (1969) se je po končani srednji šoli za oblikovanje in fotografijo odločil nadaljevati študij na Akademiji za likovno umetnost, oddelek oblikovanja in ga po dveh letih zapustil. Preusmeril se je na slikarstvo in leta 1996 tudi diplomiral. Čas konca študija tudi sovpada z njegovimi začetki vstopanja na polje knjižne ilustracije. Po mnogih letih intenzivnega dela se je profiliral za ilustracijo nekoliko starejših otrok in odraslih. Prav ilustracija mu najbolj omogoča, da skozi risbe pripoveduje zgodbe, tako lahko uresničuje tudi svoje drzne vizualne in likovne zamisli. Zadnje čase se vedno več posveča tudi stripu in lutkam, kjer likovnost oživlja skozi različne materiale. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja.

Anton! Med zgodovinskimi dejstvi in pravljичnostjo (kratka predstavitev knjige)

Poudaril bi, da z izbranim naslovom nočem pokazati na kompromis ali neodločnost pri snovanju koncepta za to slikanico, gre le za bogastvo materiala in njegovo raznolikost, hkrati pa za kartiranje okvirjev, znotraj katerih sem se gibal kot avtor likovne podobe slikanice. Se pravi, dva konca iste palice. Nočem dajati prednosti kateri izmed teh dveh kategorij, želim le, da sobivata v homogeni celoti ilustracij in ob dogodku iz prve vojne, kot ga je doživel moj stari oče.

Časovna distanca do dogodka mi je po mojem mnenju dovoljevala, da ta dva koncepta, se pravi zgodovinska dejstva in fikcijo združim v knjigi, kjer eden drugega oplajata in nadgrajujeta.

Postavlja pa se mi vprašanje, ali lahko o tako oddaljenemu dogodku kljub njegovi dobri dokumentiranosti govorimo objektivno? To je vprašanje za stroko, moj namen je bil skozi ilustracije in ob zgodovinskem dogodku podati nekatere življenjske izkušnje, ki so jih naši predniki, ne po svoji krivdi, izkusili. Tako sem se izognil temu, da bi bralci slikanico Anton! obravnavali kot še eno knjigo v nizu »Gospodarjev prstanov, Hobbitov in Narnij«, kjer je vse skupaj pomešano in zaradi tega tudi precej anemično. Hotel sem, da bi bralci mislili in čutili, da je takrat šlo zares, da so bile na kocki resnične države in predvsem človeška življenja. A pravzaprav zgodovinskih dejstev, kot so letnice, kraji in osebe, niti ne omenjam direktno, bralec sam po podobah uniform, oborožitve, okolice (ob detajlih) zazna, da se zgodba dogaja na bojišču prve svetovne vojne.

Hotel sem, da bi v ospredje stopila človeška razsežnost - stiska, masaker, nesmisel, trpljenje, kar je precej netipično za to vrsto literature, ki poenostavljeno prikazuje boj med dobrim in zlim.

Temu konfliktu sem se želel izogniti, črno-belo podajanje rešitev me ne zanima, bistvo je vmes. V tej slikanici ni dobrih ali zlih, vsem vojakom so rojile po glavi iste misli, in to, kako preživeti. Zato tudi konec ni enoznačen, celo preživetje včasih ni rešitev, saj te čakajo še hujše preizkušnje, zato je konec odprt.

Kot avtor ne iščem dokončnega odgovora, niti nočem obsojati ali pomilovati. Nočem se postavljati na stran glavnega junaka, ampak na stran človečnosti, spomina, odgovornosti do neimenovanih, ki so trpeli. To je moj doprinos, da spomin na milijone padlih ne bi zbledel.

Dr. DRAGICA HARAMIJA

Dragica Haramija je doktorica znanosti, od leta 2011 redna profesorica za področje mladinske književnosti na Pedagoški fakulteti in Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Avtoričino osrednje raziskovalno področje je mladinska književnost, v okviru le-te pa teorija žanrov v mladinski prozi in preučevanje posameznih ustvarjalcev mladinske književnosti na Slovenskem. Doslej je izdala 5 samostojnih znanstvenih monografij, in sicer Slovenska realistična avanturistična mladinska proza (2000), Sedem pisav: opusi sedmih sodobnih slovenskih mladinskih pisateljev (2009), Slovensko-hrvaške vezi v sodobni mladinski prozi (2009), Holokavst skozi otroške oči (2010) in Nagrajene pisave: opusi po letu 1991 nagrajenih slovenskih mladinskih pripovednikov (2012). Leta 2013 je s kolegico dr. Janjo Batič izdala znanstveno monografijo Poetika slikanice.

Zgodovina v zgodbah

Ob preučevanju mladinskih del, katerih tema ali motiv se navezuje na zgodovino, se je pokazalo, da je literarna dela mogoče razdeliti v štiri precej homogene skupine:

1. Slovenska zgodovina, ki je predstavljena v realističnih literarnih delih po zgodovinskih obdobjih, ne po času nastanka. V tovrstno prozo niso vključena informativna besedila. Večinoma gre za dva tipa besedil: kadar gre za resnične zgodovinske dogodke in letnice, je v okviru obdobja predstavljena izmišljena literarna oseba, ki je nosilka dogajanja; druga varianta govori o resničnih osebah, ki pa doživljajo izmišljeno usodo. Med dela, ki jih prištevamo med zgodovinske realistične zgodbe sodijo:
 - mlajša kamena doba (od 6000–2500 pr.n. št.): Janez Jalen – Bobri,
 - bizantinsko cesarstvo (nastanek leta 395 n. št): Fran Saleški Finžgar – Pod svobodnim soncem,
 - 7. do 9. stoletje, Karantanija: Dim Zupan – Pantera Karnioli,
 - turški vpadi (15. in 16. stoletje): Rado Murnik – Lepi janičar,
 - čas druge svetovne vojne je predstavljen v največ mladinskih delih, večina med njimi je izšla v času socialističnega realizma in govorijo o partizanskih bojih (npr. Josip Ribičič – Rdeča pest, Leopold Suhodolčan – Skriti dnevnik); druga skupina del upoveduje holokavst (Miriam Steiner – Vojak z zlatimi gumbi, Dušan Šarotar – Koncert za violino),
 - čas ob koncu druge svetovne vojne: Tone Partljič – Ali ste videli Kolomona Giderja?
2. Slovenska zgodovina kot izhodišče besedila, vendar so dela še vedno realistična (npr. Sivčeva dela, ki se vsa dogajajo v sodobnosti, otroci pa najdejo neko reč iz daljne ali bližnje preteklosti):
 - 15. stoletje: Ivan Sivec – Krokarji viteza Erazma,
 - 17. stoletje: Anton Ingolič - Potopljena galeja,
 - Francozi na naših tleh (1809 – 1813, čas Ilirskih provinc): Ivan Sivec – Pozabljeni zaklad,
 - 19. stoletje: Ivan Sivec – Gusarji na obzorju (o gusarjih z otoka Visa),
 - druga svetovna vojna: Ivan Sivec – Kapitanov ključ (o potopljeni ladji Rex),
 - 1969–1980: Janja Vidmar – Pink.
3. Slovenska zgodovina s primesmi fantastike (otroci potujejo v času, da prispejo v neko obdobje ali imajo nadnaravno moč):
 - pokristjanjevanje Slovanov (druga polovica 8. stoletja): Bogdan Novak – Zvon želja,

- 12. do 15. stoletje: Bina Štampe Žmavc – Tri zvezdice za celjske kneze, (Bogdan Novak): dva vzorca,
- 1449: Bogdan Novak – Roparski vitez (o vitezu Erazmu),
- 15 stoletje: Bogdan Novak – Jok na zmajskem gradu (na gradu Vurberk),
- čas turških vpadov: France Bevk – Peter Klepec,
- druga svetovna vojna: Anton Ingolič – Udarna brigada; Neli Kodrič Filipić - Na drugi strani.

4. Tuja zgodovina, o kateri so pisali slovenski avtorji:

- konec 18. st. do leta 1813 (smrt tega indijanskega poglavarja) Mimi Malenšek – Tecumseh,
- konec 19. stoletja: Ivan Sivec – Prekletstvo zlata: po sledih najbogatejšega slovenskega zlatokopa,
- različna obdobja zgodovine, povezana z razvojem pisav: Aksinja Kermauner - Modrost starodavnega anka.

5. Miti:

- Gaja Kos – Junaki z ladje Argo; Jože Rode - Argonavtki,
- Kako je Evropa dobila ime (prir. Liljana Klemenčič),
- zbirke priredb Marjana Kovačeviča Beltrama (Odisejada in druge zgodbe, Kraljeva cesta in druge zgodbe, Jakobova lestev in druge zgodbe).

6. Povedke:

- antika (čas nastanka situle iz Vač): Andreja Peklar – Fant z rdečo kapico,
- 10. stoletje: Niko Kupper – Brižinski spomeniki,
- srednji vek: Niko Kupper – Zgodba o čarobni prisegi: knežji kamen,
- 16. stoletje: Maja Brodschneider Kotnik – Čevljarček.

7. Realne osebe v povedkah:

- 628–658: Niko Kupper – Kralj Samo,
- druga polovica 8. stoletja: Niko Kupper – Modest Gosposvetski (karantanski škof),
- prva polovica 15. stoletja: Dušan Čater – Veronika Deseniška.

Pregled besedil, ki sodijo v zgodovinsko prozo ali pa imajo vsaj motivne drobce z zgodovinsko navezavo, kaže na pestrost književnih vrst z zgodovinskimi elementi. Dejstvo je, da je realistični zgodovinski roman tista književna vrsta, ki prezentira zgodovino v zgodbah v najožjem pomenu, a s stališča mladinske književnosti nikakor niso zanemarljiva besedila, ki sodijo v fantastiko ali mitologijo. Večina literarnih del nima natančno podane letnice dogodka, zato je književni čas podan širše (npr. po obdobju ali stoletju ali času življenja nekega vladarja). Vsekakor gre v mladinski književnosti večinoma bolj za uporabo zgodovinskih motivov v drugih žanrih (prevladuje pustolovski žanr, ki se v nekem trenutku zgodbe dotakne zgodovinskega dejstva).

BERNARDA GABER

Po izobrazbi je profesorica zgodovine. 16 let je poučevala zgodovino na OŠ Vojnik. V tem času je bila tudi mentorica tekmovalcem iz znanja zgodovine. Zadnjih osem let dela na Zavodu RS za šolstvo kot pedagoška svetovalka v predmetni skupini za zgodovino (je višja svetovalka – področje II na Zavodu RS za šolstvo), v kateri je prevzela koordinacijo tekmovanja učencev iz znanja zgodovine.

Tekmovanje učencev iz znanja zgodovine

Tekmovanje učencev iz znanja zgodovine se izvaja na Zavodu RS za šolstvo že 16 let. Začetki tekmovanja so sovpadali s tedanjo kurikularno prenovi, ko so se v osnovni soli začeli uveljavljati novi učni načrti in so se postavljale nove smernice pouka. Že tedaj so se kolegi na Zavodu RS za šolstvo, ki so prevzeli koordinacijo in izvajanje tekmovanja učencev iz znanja zgodovine, odločili, da bo tekmovanje potekalo individualno in da bodo tekmovalci preizkusili svoje znanje v obliki pisnega preizkusa znanja. Odločili so se za razpisano temo, ki se je snovno dotikala učnega načrta in razpisali nabor ustrezne literature, ki je pomenil nadgradnjo izbrane teme. Prvo tekmovanje je potekalo pod delovnim naslovom »Stari Grki in njihova kultura«, s katerim so želeli člani državne tekmovalne komisije pritegniti čim več tekmovalcev. Odziv je bil zelo velik, saj je na tekmovanju sodelovalo okoli 8000 tekmovalcev iz 343 šol. Že v naslednjem šolskem letu, ko je tekmovanje dobilo nov status, je bilo pričakovati še večji odziv s strani tekmovalcev, učiteljev, mentorjev in šol. V naslednjih letih se je število tekmovalcev gibalo med 11 in 12 tisoč, tekmovanje pa je pridobivalo ugled in z množičnostjo tudi priljubljenost. Vsebinsko so omenjeno tekmovanje v naslednjih šolskih letih kronološko »peljali« od antike do sodobne zgodovine 20. stoletja. Temu ustrezno so razpisali ustrezno literaturo in vire, ter prvenstveno izhajali iz potrjenih in veljavnih učbenikov za osnovno šolo.

Leta 2008 je bil sprejet Pravilnik o sofinanciranju šolskih tekmovanj, ki je omejil število podeljenih priznanj na državnih tekmovanjih iz znanja. V tem letu se je nekako izteklo tudi prvo desetletje organizacije tekmovanja učencev iz znanja zgodovine in člani državne tekmovalne komisije smo predlagali razmislek o nadaljnji organizaciji le-tega. V tem času smo iskali nov koncept tekmovanja. S konsenzom učiteljev mentorjev smo obdržali staro obliko tekmovanja in dosegli konsenz v vsebinskem delu tekmovanja. V zadnjih letih tekmovanja želimo osvetliti nek pomemben zgodovinski dogodek, pojav ali proces iz naše slovenske zgodovine (100-letnica Ilirskih provinc, 20 let samostojne Slovenije, 170 let Puharjevega izuma fotografije na steklo, 85/55 let radia/televizije) in temu primerno naslovimo delovni naslov tekmovanja. Sprejet je bil tudi nov Pravilnik o tekmovanju učencev iz znanja zgodovine (2010, 2012), ki v svojem 2. členu opredeljuje cilje tekmovanja. Ker je iz ciljev tekmovanja razvidno, da gre za poglobljeno spoznavanje in širjenje znanja zgodovine na osnovi dodatnih primarnih in sekundarnih virov in literature, je le-ta tudi bolj zahtevna. Pri tem ugotavljamo pomanjkljivost strokovno ustreznega, starostni stopnji tekmovalcev primerne, ter v zadostnem številu knjižnično dostopnega gradiva, ki bi podpiral izbrani tekmovalni delovni naslov. Ker se v novejšem času vse bolj uveljavlja spoznanje, da si vsaka generacija ustvari svojo predstavo in interpretacijo zgodovinskega dogajanja, se zgodovinski viri vedno znova analizirajo, sintetizirajo in interpretirajo. In ker so v sodobnem zgodovinopisju v zgodovinsko zgodbo povezani različni viri, je pričakovati tudi več perspektivnosti. Če želimo slediti ciljem tekmovanja, si moramo prizadevati, da tekmovalcem zagotovimo tekmovalno literaturo in vire, s katerimi bodo lahko poglobljeno spoznavali, raziskovali in širili znanje zgodovine.

O temah in gradivih za tekmovanja učencev iz znanja zgodovine si lahko ogledate na spletni strani Zavoda RS za šolstvo: <http://www.zrss.si/>